

Úvod do problematiky

Evropská unie ve své Bílé knize předpokládá značný nárůst požadavků na přepravu zboží. Z tohoto důvodu je tlak na zlepšování efektivnosti přeprav, aby bylo možné narůstající požadavky uspokojit. Podíl silniční nákladní dopravy vzrůstá každým rokem. S narůstajícím počtem vozidel je rozhodující i bezpečnost silničního provozu.

Nehodovost v silniční dopravě je v současné době orgány EU sledována, a jsou přijímána opatření na zabezpečení přepravovaného zboží i osob. Ovšem upevnění nákladu v silniční dopravě je problematika poměrně nová. Ke dni 1. 1. 2011 nabyla účinnosti vyhláška č. 283/2009 Sb., kterou se mění vyhláška Ministerstva dopravy a spojů č. 341/2002 Sb., o schvalování technické způsobilosti a o technických podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „novela“). Tato novela zavedla do právního řádu České republiky způsob, jakým má být zajištěn náklad na vozidle (soupravě vozidel) při přepravě, kdy v České republice musí zajištění nákladu odpovídat ČSN EN normám. Jedná se o průlom do oblasti zajištění přepravovaného nákladu s ohledem na maximální zachování bezpečnosti silničního provozu. Do té doby nebyla bezpečnosti nákladu věnována dostatečná pozornost, a to ani ze strany legislativy. Po vydání vyhlášky č. 341/2014 Sb. najdeme toto ustanovení v §38, odst. 7).

Po přijetí legislativy došlo ze strany kontrolních orgánů ke zvýšené kontrole upevnění nákladu. V dané problematice byly vyškoleny mobilní jednotky Centra služeb pro silniční dopravu, která je příspěvkovou organizací Ministerstva dopravy České republiky. Tyto jednotky byly zřízeny jako podpůrný tým expertů pro silniční kontroly v jednotlivých kontrolních oblastech (sociální předpisy, ADR, technické silniční kontroly, kontrolní vážení, upevnění nákladu, kontrola přepravy osob, přeprava zkazitelného zboží). Stejným způsobem byli vyškoleni v několika daných oblastech i příslušníci dopravní policie ČR.

S pokračujícími kontrolami vozidel se za uplynulé roky situace v této oblasti velmi zlepšila. Zpočátku se stávaly situace, kdy na kontrolním stanovišti byla zastavena dvě nákladní vozidla stejného dopravce se stejným nákladem. Vozidlo, které vezlo náklad na západ mimo ČR, mělo náklad zajištěný, avšak vozidlo, jehož cílovou destinací bylo místo v České republice, náklad zajištěný nemělo. Dopravci, ale především řidiči, kteří jsou

odpovědni za převážený náklad, tvrdili, že u nás není potřeba náklad zajišťovat, protože se upevnění nekontroluje. Jak jsem již zmínil výše, situace se velmi zlepšila.

Evropská komise se snaží v rámci zvýšení bezpečnosti silničního provozu vydávat pokyny pro zabezpečení nákladu v průběhu přepravy. V rámci této snahy vznikají různé publikace, které jsou volně dostupné na internetových stránkách. Snahou evropských úředníků je zároveň změna legislativ v jednotlivých zemích EU tak, aby byly požadavky na upevnění nákladu a jeho kontrolu pokud možno stejné nebo alespoň co nejvíce podobné.

V této chvíli je legislativní proces v jednotlivých zemích EU rozdílný, především co do složitosti. Zatímco v některých státech je přijetí nové legislativní normy otázkou několika měsíců, v jiných státech je přijetí normy téměř nerealizovatelné (a to kupodivu na západ od našich hranic). Evropská komise si je této situace vědoma a proto navrhla, a posléze prosadila, změnu normy pro kontrolu technického stavu užitkových vozidel (Směrnice 2000/30/ES). Dne 3. dubna 2014 byla přijata Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2014/47/EU¹, která vejde v platnost ve všech státech EU od 20. května 2018. V této Směrnici se již počítá s kontrolou upevnění nákladu při provádění technických silničních kontrol, jichž bude nedílnou součástí.

Na stránkách Evropské komise si také můžete stáhnout Evropské osvědčené pokyny pro zajištění nákladu v silniční dopravě².

Tyto pokyny byly vydány v roce 2006, jsou v některých případech zastaralé a neaktuální. Proto se Evropská komise snaží o vydání nové publikace ve spojitosti s úpravou legislativy ve státech EU.

Nejčastější nedostatky, které se vyskytují při upevnění nákladu v silniční dopravě:

- Náklad je přepravován na nevhodných vozidlech
- Vozidlo nemá žádné vázací body pro upevnění nákladu
- Nástavba vozidla je ve špatném technickém stavu
- Byl použit nevhodný způsob nakládky
- Zcela neupevněný náklad na otevřených vozidlech
- Náklad naložený s mezerami v podélném směru a nedostatečně upevněný

¹ Ke stažení na adrese: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0047&from=EN>

² Ke stažení na adrese: http://ec.europa.eu/transport/road_safety/vehicles/doc/cargo_securing_guidelines_en.pdf

- Vrchní (třecí) vázání, které je nejpoužívanější, není určeno pro upevnění těžkých nákladů ve směru dopředu
- Přetížená vozidla s nesprávně upevněným nákladem
- Nevhodné upevňovací prostředky
- Upevňovací prostředky jsou ve špatném stavu (poškozené)

Pokyny pro upevnění nákladu, které vydává Evropská komise v podobě příručky, nejsou určeny pouze pro řidiče, ale pro všechny, kteří se podílejí na nakládce a přepravě, tedy pro řidiče, nakladače, speditéry a samozřejmě i pro kontrolní orgány jako vodítka pro kontrolu upevnění nákladu na vozidlech.

Pro bezproblémovou přepravu nákladu bylo vydáno desatero, určené především pro řidiče, kteří jsou za převážený náklad odpovědni:

- Před nakládkou vozidlo zkontrolujte, zda je jeho ložná plocha, karoserie a veškeré zařízení pro zajištění nákladu v řádném a funkčním stavu.
- Upevněte náklad tak, aby se nemohl posunout, převrátit, posunout v důsledku vibrací, spadnout z vozidla nebo způsobit převrácení vozidla.
- Stanovte zabezpečovací metodu nebo metody, které nejlépe odpovídají vlastnostem přepravovaného nákladu (blokování, přímé uvázání, vrchní uvázání nebo jejich kombinace).
- Ověřte, zda jsou dodržena doporučení výrobce vozidla pro přepravu nákladu.
- Zkontrolujte, zda zařízení pro zabezpečení nákladu odpovídá namáhání, kterému bude vystaveno během přepravy. Nouzové brzdění, ostré zatáčení při vyhýbání se překážkám, špatný stav pozemních komunikací nebo špatné povětrnostní podmínky je třeba považovat za normální okolnosti, které mohou během přepravy nastat. Zařízení pro zajištění nákladu musí těmto podmínkám odolat.
- Po každé nakládce/vykládce nebo přerozdělení nákladu prohlédněte před odjezdem náklad a zkontrolujte jej s ohledem na přetížení a/nebo špatné vyvážení a rozložení hmotnosti. Zajistěte rozmístění nákladu tak, aby těžiště celého nákladu leželo co nejbližší k podélné ose a bylo co nejnižší (těžší náklad dole, lehčí nahoře).
- Pravidelně kontrolujte zabezpečení nákladu během cesty, kdekoli je to možné. První kontrola by měla být provedena na bezpečném místě již po několika kilometrech jízdy. Kromě toho je potřeba kontrolovat zabezpečení i po prudkém brzdění nebo jiné neobvyklé situaci během jízdy.

- Kdekoli je to možné, používejte zařízení, které podporuje zabezpečení nákladu, jako třecí gumové podložky, popruhy, obvodové zábrany, apod.
- Zajistěte, aby upevnění nákladu nepoškodilo přepravované zboží.
- Jeďte plynule, přizpůsobte rychlost okolnostem, abyste zabránili náhlým změnám směru a prudkému brzdění. Pokud se budete řídit těmito radami, budou síly vyvíjené nákladem nízké a neměli byste se setkat s žádnými problémy.

Nakládání a vykládání zboží by měla provádět proškolená obsluha, která si je vědoma souvisejících rizik. Je to z důvodu, že ne vždy je řidič přítomen nakládce a nemůže tak ovlivnit vlastní nakládku. Je dnes již běžnou praxí, že řidič přijíždí na místo nakládky pouze s tažným vozidlem a pouze připřahá přípojné vozidlo, jehož ložná plocha je odesilatelem zaplombována. V tom případě se řidič musí spoléhat na správný postup nakládky. V některých členských státech EU je odesílatel právně zapojen do přepravy nákladu, a v případě dopravní nehody je zkoumán jeho podíl na této nehodě z hlediska špatně naloženého a upevněného nákladu.